

М. Багмет, М. Іванов

ДРУГИЙ З'ЇЗД ПОЛІТОЛОГІВ УКРАЇНИ

22 жовтня 2004 року в місті Києві відбулася знаменна подія в житті науковців політологів – пройшов II з'їзд політологів України, який став важливим кроком на шляху об'єднання зусиль вчених нашої держави по дослідженню актуальних проблем політичного життя. В роботі з'їзду прийняли участь представники всіх місцевих осередків асоціації політологів України, державних установ, вищих навчальних і дослідницьких закладів та громадських організацій. Учасників з'їзду привітав та виступив перед ними віце-президент АН України, академік, народний депутат України Курас І.Ф. Він запропонував учасникам зібрання доповідь «Історико-політичні дослідження в Україні: стан і перспективи», в якій здійснив детальний аналіз сучасного становища гуманітарних наук в Україні, накреслив головні перспективи їх розвитку. Також на початку роботи з'їзду з вітальними словами та науковою доповіддю «Влада і громадськість: шляхи співпраці» виступив доктор філософських наук, Міністр Кабінету Міністрів України А. В. Толстоухов.

В ході роботи наукового зібрання делегати з'їзду заслухали наукові доповіді члена-кореспондента АН України, Президента Української Академії Політичних наук професора М.І.Михальченко «Українська регіональна цивілізація: політичний аспект», провідного наукового співробітника Інституту держави і права імені В.М.Корецького, доктора політичних наук, професора В.П. Горбатенко «Особливості сучасного етапу політичної модернізації України». Запропоновані доповіді викликали жвавий інтерес і обговорення серед учасників з'їзду. З цього приводу відбулася загальна дискусія в результаті якої був прийнятий «Меморандум II з'їзду політологів України».

В ньому йде мова про те, що делегати II з'їзду на основі обговорення найважливіших проблем розвитку політичної науки та сучасної політичної

ситуації в Україні дійшли висновку щодо нагальної необхідності постійного вивчення політичної ситуації і періодичного проведення загальноукраїнських політологічних форумів як ефективної форми професійного спілкування та вироблення пропозицій, спрямованих на втілення конструктивних елементів модернізації суспільства. На сучасному етапі утвердження України як молодій демократичній державі в суспільстві відбуваються складні, суперечливі політичні процеси, в яких переплітаються старе і нове, власне і запозичене.

Учасники з'їзду в зазначеному документі відзначили, що з'їзд проходить у переддень виборів Президента України, коли в соціумі цілеспрямовано здійснюється процес пошуків подальшого утвердження демократичних засад суспільного життя, зміцнення української державності. Вирішення цих етапних історичних завдань вимагає, зокрема, недопущення дестабілізації політичної ситуації в країні, проведення демократичних, прозорих виборів, консолідації різноспрямованих політичних сил, влади і опозиції, уряду і народу довкола спільної для всіх високої мети – підвищення матеріального добробуту і рівня духовного єднання українського народу.

Учасники з'їзду в своєму Меморандумі застерegli політиків проти використання науки про політику в неправедних цілях. Егоїстичні інтереси окремих політичних сил не мають нічого спільного зі здобутками вітчизняної політології, яка орієнтована на кращі зразки духовно-політичної спадщини українського народу.

Учасники з'їзду виявили одностайність у питанні засудження екстремізму і тероризму у будь-яких їхніх проявах. Делегати одностайно схвалили думку про те, що подолання цих негативних явищ планетарного і національного масштабів можливе лише спільними зусиллями. В контексті зазначених проявів суспільно корисна енергія українських політиків і політологів має бути спрямована на досягнення достатнього рівня національної безпеки України, консолідацію суспільства довкола програм втілення сталого розвитку, проведення у Адміністративної реформи, системного вдосконалення національної освіти.

В Меморандумі також відзначено, що сучасна Україна нині постала перед необхідністю подальшої стабілізації демократичного політичного режиму, підпорядкування курсу реформ стратегічним завданням держави, розрахованим на довготривалу перспективу, на подолання протистояння законодавчої і виконавчої влад, розвитку самоврядування. На всі проблеми, так чи інакше пов'язані з цим процесом, покликані дати обґрунтовані відповіді соціально-гуманітарні науки, й насамперед політологія, основною метою якої є науковість і моральність політики.

З цією метою, учасники з'їзду визнали необхідним всебічно розвивати й поглиблювати нові напрямки політологічних досліджень, основними серед яких є: етнічна політика, політична модернізація, соціальна трансформація, політична етика, конфліктологія, політична психологія, політична поведінка, політичне прогнозування.

Делегати з'їзду зазначили, що основним завданням політології як науки і навчальної дисципліни є з'ясування реальної соціальної структури українського суспільства, ролі, яку відіграють у ньому різні елементи, а також визначення політичних сил, здатних бути носіями соціальної стабільності, політичної справедливості, економічного зростання, духовної консолідації, а також підготовку кадрів для держави, ВНЗ та громадських організацій.

Особливо в Меморандумі відзначена важливість поширення політичних знань, що лежать в основі сучасної політичної науки, які виступають необхідною передумовою розуміння ролі політичних інститутів і політичних механізмів в умовах демократизації суспільства та складних політичних процесів, що відбуваються в сучасний період.

Меморандумом делегати з'їзду закріпили рішення підтримувати конструктивні політичні сили України, які працюють на громадську злагоду, підвищення матеріального добробуту народу, розвиток національної культури, освіти і науки та зміцнення добросусідських відносин з нашими зарубіжними партнерами.

Також було прийнято рішення протягом двох наступних років на базі Української академії політичних наук і ВНЗ провести низку наукових заходів з метою науково-методологічного забезпечення реалізації цілей політичної реформи, модернізації політичної системи, підняття рівня політичної і правової культури населення України, закликати державні і недержавні наукові і освітні заклади до активізації роботи в сфері підготовки політичних кадрів, зміцнення взаємозв'язку політичної теорії і практики.

Крім цього делегати закликали суспільні інститути держави і громадянського суспільства до створення системи політичної освіти як механізму підняття політичної культури населення України. Українська асоціація політичних наук взяла на себе зобов'язання розробити концепцію функціонування такої системи. Була звернута увага політологів України на необхідність більш потужного аналізу геополітики і гео економічної ситуації навколо України, зокрема процесів європейської і євразійської інтеграції, глобальних і регіональних проблем боротьби з екстремізмом і тероризмом, участь України в Болонському процесі.

Делегати з'їзду прийняли рішення звернутися до Кабінету Міністрів України з пропозицією про додаткову підтримку розвитку політичної науки і політичної освіти в Україні матеріально-фінансовими та організаційними засобами.

З'їзд також розглянув низку організаційних питань. Зокрема, був заслуханий і затверджений звіт про роботу керівних органів Української асоціації політичних наук за два роки з 5 листопада 2002 року по жовтень 2004 року. Були обрані члени Президії та члени Ревізійної комісії УАПН. Президентом Української асоціації політичних наук було обрано члена-кореспондента АН України, президента Української Академії Політичних Наук Миколу Івановича Михальченко. Першим віце-президентом УАПН обрано Горбатенко Володимира Павловича, віце-президентом УАПН Бабкіну

Ольгу Володимирівну, вченим секретарем – Зеленько Галину Іванівну. Головою ревізійної комісії був обраний завідувач відділом Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, доктор філософських наук, професор Рудич Фелікс Михайлович.

Членами Президії були обрані: Багмет Михайло Олександрович – Миколаївський гуманітарний університет, декан; Бакіров Віль Савбанович – Харківський національний університет ім. Каразіна, ректор; Кирилюк Федір Михайлович – Київський національний університет ім.Т.Г.Шевченка, завідувач кафедру; Кормич Людмила Іванівна – Одеська національна юридична академія, завідувач кафедру, проректор; Круглашов Анатолій Михайлович – Чернівецький національний університет ім.Федьковича, завідувач кафедру;Курас Іван Федорович – Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, директор; Мельник Володимир Петрович – Львівський національний університет ім.І.Франка, декан, Токовенко Олександр Сергійович – Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедру; Шляхтун Петро Панасович – Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченка, завідувач кафедру; Щедрова Галина Петрівна – Східно-український національний університет ім. В.Даля, проректор.

Також під час роботи з'їзду відбулося обговорення та затвердження нового Статуту УАПН.

СТАТУТ

Української асоціації політичних наук (УАПН)

1. Загальні положення

1.1.Українська асоціація політичних наук (УАПН) – далі Асоціація – є неприбутковою громадською організацією, що охоплює осіб, які займаються дослідженнями у сфері політичних наук.

1.2.Асоціація координує дослідження у галузі політичних наук в Україні, а також підтримує зв'язки з науковими установами цього профілю за її межами.

1.3.У своїй діяльності Асоціація керується Конституцією, чинним законодавством України та цим Статутом.

1.4.Асоціація є юридичною особою, має рахунки, у тому числі валютні, в банківських установах, виступає учасником цивільно-правових відносин. Асоціація має печатку, бланки зі своїм найменуванням, символіку, зразки якої затверджуються Загальними зборами.

1.5.Адреса керівних органів Асоціації:

II. Мета, завдання та форми діяльності Асоціації

2.1. Основною метою діяльності Асоціації є сприяння розвитку політичної науки в Україні та підвищення її авторитету в суспільно-політичних відносинах.

2.2. Головними завданнями Асоціації є:

- аналіз сучасного стану політичних наук в Україні та за кордоном; інтеграція досліджень соціально-політичної ситуації в Україні;

- експертні оцінки нормативних актів та політичних рішень державних органів; розвиток ділового співробітництва з дослідниками у галузі політичної науки інших країн, здійснення обміну делегаціями науковців;

- вивчення й узагальнення діяльності громадських організацій, надання їм практичної допомоги у вигляді консультацій, висновків за їх запитом; здійснення видавничої діяльності через створені видавництва.

Згідно з головними завданнями Асоціація у встановленому порядку:

- організує діяльність науковців у сфері політичної науки у формі зборів, симпозіумів, семінарів, шкіл та ін.; займається видавничою діяльністю;

- здійснює обмін друкованими виданнями та інші види інформаційного обміну з науковими установами, вищими навчальними закладами, інформаційними центрами, бібліотеками, іншими організаціями та фондами в Україні і за кордоном;

- на замовлення державних органів, юридичних осіб, окремих громадян проводить: громадську наукову експертизу документів, політичних рішень та ін.;

- дослідження з актуальних проблем політики; поширює серед громадян інформацію про свою роботу; проводить конкурси на кращі роботи у галузі політичної науки та вирішує питання про преміювання переможців;

- встановлює наукові зв'язки з зарубіжними вченими, міжнародними та національними закладами, які працюють у галузі політичної науки;

- займається комерційною діяльністю, пов'язаною з дослідженнями у сфері політичної науки, у відповідності з правовими нормами, які передбачені законодавством України для громадських об'єднань.

III. Члени Асоціації, їхні права та обов'язки

3.1. Асоціація складається з індивідуальних та колективних членів. До її складу можуть бути обрані почесні члени.

3.2. Індивідуальними членами можуть бути громадяни України, які працюють у сфері політичної науки, сприяють виконанню Статуту Асоціації і сплачують щорічні членські внески.

3.3. Колективними членами Асоціації можуть бути колективи наукових установ, учбових закладів, редакцій, організацій та установ, громадські об'єднання, які сприяють діяльності Асоціації та сплачують щорічні членські внески.

3.4. Прийняття в індивідуальні члени Асоціації здійснюється Президією, а також правліннями обласних та регіональних відділень Асоціації на підставі особистої заяви.

3.5. Прийняття в колективні члени Асоціації здійснюється Президією на підставі рішення трудового колективу або рішення керівного органу громадської організації з проханням про прийняття в колективні члени.

3.6. Члени Асоціації, індивідуальні і колективні, сплачують щорічні членські внески. Строки, розміри та порядок встановлення членських внесків встановлюються Президією Асоціації.

3.7. Індивідуальні члени Асоціації мають право:

брати участь у роботі своїх підрозділів у передбачених Статутом формах; обирати і бути обраними у керівні органи Асоціації;

обговорювати питання діяльності Асоціації і вносити пропозиції по її удосконаленню;

публікувати свої праці у виданнях асоціації; брати участь у всіх заходах, що проводяться Асоціацією; отримувати будь-яку інформацію про діяльність Асоціації; користуватися допомогою Асоціації в отриманні консультації, рецензуванні своїх наукових праць з питань політичної науки; – вільного виходу із складу Асоціації.

3.8. Індивідуальні члени Асоціації зобов'язані:

сприяти діяльності і розвитку Асоціації;

дотримуватися вимог Статуту та виконувати рішення Загальних зборів та керівних органів Асоціації; своєчасно сплачувати членські внески.

3.9. Колективні члени Асоціації мають право:

- брати участь у всіх заходах, що проводяться Асоціацією;

- в особі своїх представників брати участь у виборах та бути обраними у керівні органи Асоціації;

- одержувати від Асоціації своєчасну інформацію про всі заходи, які вона проводить;

- користуватися допомогою Асоціації в організації та проведенні семінарів,

лекцій, нарад, консультацій та інших заходів з питань політичної науки; придбавати на пріоритетних засадах літературу, що видається Асоціацією;

- вільного виходу з Асоціації.

3.10. Колективні члени Асоціації зобов'язані:

- активно сприяти вирішенню завдань, передбачених Статутом;

- дотримуватися положень Статуту та виконувати рішення керівних органів Асоціації;

- своєчасно сплачувати членські внески.

3.11. Індивідуальний або колективний член Асоціації у випадку прийняття ним рішення про вихід з її складу інформує про це Президію письмовою заявою.

3.12. За невиконання статутних обов'язків член Асоціації може бути виключений з її членів. Рішення про виключення приймає Президія простою більшістю голосів присутніх. Це рішення може бути оскаржене загальними зборами, рішення яких є остаточним.

IV. Керівні органи Асоціації

4.1. Вищим керівним органом Асоціації є Загальні збори її членів, які проводяться раз на три роки. Місце для проведення зборів визначається

Президією Асоціації. Щороку Президія зобов'язана проводити конференцію.

4.2. Загальні збори:

- затверджують Статут асоціації, а також доповнення та зміни до нього; визначають головні напрями діяльності Асоціації;
- заслуховують та затверджують звіти Президії Асоціації, Президента та ревізійної комісії;
- обирають згідно рекомендацій Президії почесних членів;
- створюють експертну раду Асоціації, яка розглядає та затверджує до друку роботи у сфері політичної науки членів Асоціації; приймають рішення про реорганізацію або ліквідацію Асоціації;
- вирішують інші питання діяльності Асоціації.

4.3. Збори приймають рішення простою більшістю голосів членів, які беруть у них участь, за виключенням випадків, передбачених цим Статутом.

4.4. У період між зборами діяльністю асоціації керує Президія, яка обирається на три роки у складі Президента, двох Віце-президентів, дванадцяти членів і вченого секретаря.

4.5. Засідання Президії проводяться не рідше двох разів на рік. Рішення приймаються простою більшістю голосів.

4.6. До компетенції Президії відноситься вирішення всіх питань діяльності Асоціації у період між Загальними зборами, якщо вони не відносяться до виключної компетенції Загальних зборів Асоціації.

4.7. Президент Асоціації здійснює загальне керівництво діяльністю Президії та Асоціації.

4.8. Президент:

- діє від імені Асоціації, представляє її інтереси у взаємовідносинах з державними та громадськими організаціями, окремими особами, зарубіжними та міжнародними організаціями;
- відповідає за діяльність асоціації перед Загальними зборами;
- у межах своєї компетенції забезпечує виконання рішень Загальних зборів Асоціації та Президії.

4.9. Вчений секретар очолює роботу апарату Асоціації. Співробітники апарату Асоціації призначаються вченим секретарем Асоціації.

V. Регіональні відділення асоціації

5.1. Структурними підрозділами Асоціації на місцях є регіональні відділення, що діють в областях та керуються у своїй діяльності чинним законодавством та цим Статутом.

5.2. Президія Асоціації координує діяльність регіональних відділень.

5.3. Вищим органом регіонального відділення є загальні збори його членів, які проводяться раз на рік.

5.4. Загальні збори:

- обирають правління, ревізійну комісію відділення, а також делегатів

на Загальні збори Асоціації;

- заслуховують та затверджують доповіді, плани діяльності, звіти правління та ревізійної комісії;

- вирішують організаційні питання щодо роботи асоціації і регіонального відділення у сфері політичної науки і фінансово-господарської діяльності.

5.5. У період між зборами діяльністю регіонального відділення керує правління, яке обирається на три роки у складі голови, членів правління і вченого секретаря. Кількісний склад правління визначають загальні збори регіонального відділення.

VI. Ревізійна комісія асоціації

6.1. З метою перевірки діяльності Асоціації може бути створена ревізійна комісія, яка обирається Загальними зборами Асоціації, у складі голови, заступника і секретаря.

6.2. Ревізійна комісія звітує про свою діяльність перед Загальними зборами та Президією Асоціації.

VII. Правове положення та фінансово-господарська діяльність Асоціації

7.1. Асоціація має права юридичної особи, бланки, печатку, штамп з своїм найменуванням, а також розрахункові рахунки у кредитних установах України. Асоціація є власником свого майна та фінансів.

7.2. Контракти та інші фінансові документи підписуються Президентом Асоціації, Віце-президентами та головним бухгалтером.

7.3. Кошти Асоціації складаються з:

- індивідуальних та колективних внесків;
- доходів від видавничої діяльності;
- спонсорських внесків організацій, установ та приватних осіб (українських, іноземних та міжнародних);
- інших надходжень, не заборонених чинним законодавством.

7.4. Всі грошові кошти Асоціації залишаються у її розпорядженні та зберігаються у кредитних установах України.

7.5. Місце знаходження асоціації – м. Київ.

VIII. Порядок внесення змін і доповнень до Статуту Асоціації

Зміни та доповнення до Статуту приймаються згідно з рішенням загальних зборів двома третинами голосів присутніх членів Асоціації.

IX. Порядок припинення діяльності Асоціації

9.1. Діяльність Асоціації може бути припинена згідно з рішенням загальних зборів Асоціації двома третинами голосів присутніх членів асоціації або у випадках, передбачених законодавством.

9.2. У разі припинення діяльності Асоціації її майно та кошти спрямовуються на цілі, передбачені Статутом, у встановленому порядку.

Іван Федорович КУРАС

16 жовтня 2005 року на 67-му році життя раптово помер видатний український вчений, відомий державний діяч, народний депутат України, віце-президент Національної академії наук України, директор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор історичних наук, професор, академік Іван Федорович Курас.

І. Ф. Курас народився 3 жовтня 1939 року в селі Немирівське Балтського району Одеської області в селянській родині. Після закінчення Одеського державного університету імені І. І. Мечникова та аспірантури викладав у Київському національному університеті імені Т. Шевченка, багато років плідно займався науковою та громадсько-політичною діяльністю.

У 1988—1993 роках працював академіком-секретарем Відділення історії, філософії і права, членом Президії Національної академії наук України. 1991 року ініціював створення в Академії наук Інституту політичних і етнонаціональних досліджень, беззмінним директором якого був понад 14 років. З 1999 року академік І. Ф. Курас двічі обирався віце-президентом Національної академії наук України.

Упродовж 1994—1997 років І. Ф. Курас – віце-прем'єр-міністр України з питань гуманітарної політики. Був членом Конституційної комісії. Очолював державні комісії з питань реформування науки, вищої і середньої школи та з питань облаштування депортованих народів, ради з питань мовної та релігійної політики при Президентові та уряді України.

У березні 2002 року І. Ф. Курас був обраний до Верховної Ради України, до останніх днів очолював підкомітет міжпарламентських зв'язків Комітету Верховної Ради України у закордонних справах, розробив і подав низку важливих законопроектів.

У науковому доробку академіка І. Ф. Кураса понад 300 наукових праць з актуальних історичних, етнічних та етнологічних проблем, серед його учнів — десятки докторів та кандидатів наук.

Наукові здобутки видатного вченого відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки, званням заслуженого діяча науки і техніки України.

І. Ф. Курас обраний почесним доктором Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, нагороджений орденами князя Ярослава Мудрого III, IV і V ступенів, Дружби народів, Знак Пошани, вищими державними нагородами Італії, Литви, Бельгії.

І. Ф. Курас вирізнявся надзвичайною душевністю, мудрістю і працьовитістю, щирим ставленням до людей, він завжди органічно поєднував непересічний талант науковця і педагога з якостями видатного громадського і державного діяча.

Із життя пішла людина, яка всю себе віддала розвиткові української науки, розбудові демократичних засад незалежної української держави, утвердженню авторитету України у світі.

Вдячна пам'ять про видатного вченого і державного діяча, світлу і мудру людину, народного депутата України, академіка Івана Федоровича Кураса назавжди збережеться в наших серцях.

**В. ЮЩЕНКО, В. ЛИТВИН, Ю. ЄХАНУРОВ,
А. МАРТИНЮК, С. СТАШЕВСЬКИЙ, О. РИБАЧУК,
О. ОМЕЛЬЧЕНКО, Б. ПАТОН, Р. БЕЗСМЕРТНИЙ,
В. КИРИЛЕНКО, Ю. МЕЛЬНИК, Б. БУЦА, І. ВАСЮНИК,
С. НІКОЛАЄНКО, В. ЗАЙЧУК, О. ГРАЧЕВ,
Ю. БОГУЦЬКИЙ, В. БОНДАРЕНКО, О. ВОЗІАНОВ,
В. ЄВТУХ, М. ЗГУРОВСЬКИЙ, М. ЗУБЕЦЬ,
В. КРЕМЕНЬ, А. НАУМОВЕЦЬ,
О. ОНИЩЕНКО, Д. ОСТАПЕНКО,
В. ПОХОДЕНКО, В. ПУСТОВОЙТЕНКО,
В. СКОПЕНКО, Д. ТАБАЧНИК, В. ТАЩІЙ,
А. ЧЕБИКІН, І. ШАРОВ, А. ШПАК -**